

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

M. Fabii Quintiliani Institutionum Oratoriarum Libri Duodecim

Summa diligentia ad fidem vetustissimorum codicum recogniti ac restituti

Quintilianus, Marcus Fabius

Lugd. Batav. ; Roterodami, 1665

Cap. VI. De divisione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12945

C A P. VI.

De divisione.

7¹ Fuit etiam in hoc diversum præcipientium propositum, quod eorum quidam materias quas discipulis ad dicendum dabant, non contenti divisione dirigere, latius dicendo prosequerentur: ² nec solum probationibus implebant, sed etiam affectibus. Alii cum ³ primas modo lineas duxissent, post declamationes, quid omisisset quisque tractabant; quosdam vero locos non minore cura, quam cum ad dicendum ipsi surgerent, excolebant. Utile utrumque: & ideo neutrum ab altero separo: sed si facere tantum alterum necesse sit, plus proderit demonstrasse rectam protinus viam, quam revocare ab errore jam lapsos. Primum, quia emendationem auribus modo accipiunt, divisionem vero ad cogitationem etiam & stylum perferunt: deinde, quod libentius præcipientem audiunt, quam reprehendentem. Si qui vero paulo sunt vivaciores, in his præsertim moribus, etiam irascuntur admonitioni, & taciti repugnant. Nec ideo tamen minus vitia aperte coarguenda sunt. Habenda enim ratio cæterorum, qui recta esse quæ præceptor non emendaverit, credent. ⁴ Utraque autem ratio

Divisionum appellat, *partitionem* thematicæ & materiæ in sua capita, quæ eadem dicitur *παραγχεῖσις*, quod thema suis locis & partibus partiamur, & tanquam in articulos manus mittamus. hujusmodi sunt divisiones Senecæ, & partitiones quæstionum Sopatri. *Turneb.*

¹ *Fuit etiam in hoc, &c.*] M. Senec. lib. VII. Controvers. Raro totam controversiam implebat: Non posses dicere divisionem esse: non posses declamationem, tanquam declamationi multum deerat, tanquam divisioni multum supererat. *Pith.*

² *Nec solum probationibus.*] Sequentibus his capitibus quædam Fabius com-

plectitur, quæ ante declamationem fieri debent, aut fiebant. hic porro duas inventionis est persecutus partes, *fidem* & *motum*, ut nihil discipulorum inventioni relinqueretur. *Turneb.*

³ *Primas modo lineas.*] Metaphora est ducta à pictura quæ *μόνοχρῆμι* dicitur, quæ primum lineis ducitur, deinde postea coloribus corporatur. *Idem*

⁴ *Utraque autem ratio.*] Putat Fabius hac in re profectus esse rationem habendam, ut si discipuli sint rudiores, fufius thema explicemus & diligentius dividamus: sin literatiores, leviter tantum exponamus, & in quosdam suos locos dividamus, interdum vero simpliciter exponamus sine locis. *Idem.*

I PRÆ-

ratio miscenda est, & ita tractanda, ut ipsæ res postulabunt. Namque incipientibus danda erit velut ¹ præformata materia secundum cuiusque vires. At cum satis composuisse se ad exemplum videbuntur, brevia quædam demonstranda vestigia: quæ persecuti, jam suis viribus sine adminiculo progredi possint. ² Nonnunquam credi sibi eos oportebit: ne mala consuetudine semper alienum laborem sequendi, nihil per se conari & quærere sciant. Quod si satis prudenter dicenda viderint, jam prope consummata fuerit præcipientis opera. Si quid erraverint adhuc, erunt ad ducem reducendi. Cui rei simile quiddam facientes aves cernimus, quæ teneris infirmisque fœtibus cibos ore suo collatos partiuntur: at cum visi sunt adulti, paulum egredi nidis, & circumvolare sedem illam præcedentes ³ ipsæ docent: tum expertas vires, libero cœlo, suæque ipsorum fiduciæ permittunt.

¹ *Præformata materia.*] Metaphora est ducta ab architectis, qui vel *sciographia*, *ichnographia*, vel *orthographia* opus præformant. *Idem.*

² *Nonnunquam credi sibi.*] *Creditur sibi discipulus*, cum thema aliquod tra-

ctat sine ulla præceptoris divisione, & sine ullo ejus auxilio. *Idem.*

³ *Ipsæ docent.*] Matres ac dominæ nidi. *Idem* Fab. lib. 2. cap. 2. *Adi* Jan. Gebhard. *Crepund.* lib. 1. c. 9. p. 28.

C A P. VII.

De ediscendo.

Illud ex consuetudine mutandum profus existimo in his 8
 Ide quibus nunc differimus ætatibus, ne omnia quæ scripserint, ediscant, & certa, ut moris est, die dicant: quod quidem maxime patres exigunt: atque ita demum studere liberos suos, si quam frequentissime declamaverint, credunt: cum profectus præcipue diligentia constet. Nam ut scribere pueros, plurimumque esse in hoc opere plane velim:

Erasmus studium ad verbum ediscendi non probat, ut nimii laboris & nullius prope fructus. Fabius ediscendos putat illustres locos ex oratio-

nibus vel historiis. ea res enim & memoriam firmabit & elocutionem augebit. *Turneb.*